

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Ecclesia, Qvæ Est in Purgatorio

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IX. De tempore quo durat Purgatorium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53890)

citarunt, laborasse ignorantia inuincibili fidei, & proinde in purgatorio fuisse.

At quid respondebit Sotus Ambrosio, qui serm. 90. & Maximo, qui serm. 2. dicunt, beatam Agnetem excitasse filium præfecti, quem Diabolus necauerat, cum voluisset ipsam virginem sanctam stuprare? Igitur dico, eos qui sunt excitati, cum mererentur pœnas æternas, non fuisse damnatos, sed suspensionem eorum sententiam, & interim punitos secundum præsentem iniustitiam, vt B. Thomas docet in 4. sent. dist. 45. quæst. 2. art. 2. quomodo etiam respondent Richardus, Durandus, & alij ibidem.

CAPVT IX.

De tempore, quo durat Purgatorium.

NAM VERO de tempore, quo Purgatorium permanebit, duo sunt errores extremi. PRIMVS error est Origenis, qui extendit tempora Purgatorij ultra diem resurrectionis, ita enim habet homilia in Lucam: *Ego puto, inquit, quod & post resurrectionem mortuis indigeamus Sacramento eluente nos, atq; purgante, nemo enim absq; sordibus resurgere poterit.* Hic tamen error exploratus, nam B. Augustinus lib. 21. de ciuit. Dei, cap. 16. *Purgatorias pœnas, inquit, nullas futuras opinetur, nisi ante illud & ultimum tremendumq; iudicium.* Et ratio est, quia Dominus Matthæi 25. in iudicio solùm duos ordines hominum dicit futuros; vnum beatorum; alterum damnatorum.

DICES; Anima non peccauit sola, sed simul cum corpore, igitur simul cum corpore purgari debet; proinde post resurrectionem homines purgabuntur. RESPONDEO, si argumentum concluderet, probaret etiam, animam separatam non posse puniri in inferno, nec voluptatibus in cælo frui, contra Euangelium Lucæ 16. *Crucior in hac flamma.* Et Lucæ 23. *Hodie mecum eris in paradiso.*

Dico igitur, meritò puniri animam etiam solam, quia ipsa est subiectum & causa efficiens peccati; nam sunt quædam opera hominum, quæ non possunt fieri nisi à toto composito, nec recipi, nisi in totum compositum, vt illa omnia quæ fiunt à potentiis organicis, vt loqui, videre, audire, &c. & talia

disso-

dissoluto composito non inveniuntur amplius; & si quidem tale esset peccatum, argumentum planè concluderet. at non ita est; peccatum enim est actus liberi arbitrij, & ideò à sola voluntate propriè fieri dicitur, & in sola voluntate formaliter inuenitur; dissoluto ergo homine, peccatum integrè, & solùm reperitur in voluntate, & per illam in anima, non autem in carne mortua: ibi autem puniri vel purgari debet, vbi inuenitur.

Adde etiam, quòd caro suo modo quoque punitur; nam, vt anima separata punitur pœna damni, quia caret visione Dei, & pœna sensus, quia torquetur igne; ita caro punitur pœna damni, quia caret vita, & pœna sensus, licet impropriè, quia paulatim putrescit, & in cineres redigitur: tamen prior solutio est melior; nam etiam corpora Sanctorum hæc patiuntur, qui tamen purgatione non egent.

A L T E R error est Lutheri, qui è contrario nimis breue efficit Purgatorium. Vult enim, omnes peccati reliquias dolore mortis purgari in iis, qui in fide moriuntur, & ideò nullum aliud esse Purgatorium, præter mortem.

Hic error facilè refelli potest; nam per reliquias peccatorum vel intelligitur fomes, vel mali habitus contracti, vel reatus pœnæ temporalis, vel peccata venialia; hæc enim sola & omnia remanere possunt in homine iustificato ex iis, quæ ad peccatum pertinent, & proinde reliquiæ peccatorum dici possunt. Ac primùm, fomes tollitur quidem in morte, quia tunc extinguitur sensualitas; sed non propter fomitem nos Purgatorium constituimus, alioqui etiam pueri baptizati morientes, deberent purgatorias pœnas pati, cùm Baptismus eis non abstulerit fomitem. At Augustinus lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 16. disertè docet, eiusmodi pueros nullas pati purgatorias pœnas. Mali autem habitus, qui in voluntate existunt, non necessariò extinguuntur per mortem, quandoquidem sunt in potentiis, quæ organo non sunt alligatæ, vt patet. Nec tamen propter huiusmodi habitus constituimus Purgatorium; nam alioqui sequeretur, adultos, qui post multos malos habitus contractos baptizantur, & statim moriuntur, vel certè pro Christo occiduntur, non posse saluari nisi per Purgatorium, quia nec Baptismus, nec Martyrium dissoluit eiusmodi habitus. Videmus enim baptizatos adhuc

habere easdem malas propensiones, quas antea habebant, & oportere eos paulatim actibus contrariis eiusmodi habitus tollere.

Credibile igitur est, omnes istos habitus tolli per primum actum contrarium animæ separatae, quem statim à separatione elicit. Etsi enim hîc non possit vno actu destrui habitus contractus per multos actus, tamen ibi poterit, quia actus ille multò vehementior erit, cùm anima tunc sit potentior, quantum ad actus spirituales, nec habeat fomitem contrarium & resistentem, vt hîc habet.

Restat ergo reatus pœnæ, & peccata venialia, quæ proprie dici possunt reliquiae peccatorum, ob quas est Purgatorium. His autem reliquias aliquando certum est in morte purgari, aliquando certum est non purgari, aliquando dubium est quid fiat, & probabilissimum est, partim purgari, partim non purgari.

Probo singula. Ac PRIMVM quidem, quia mors violenta pro Christo suscepta, quæ dicitur martyrium, sine dubio purgat omnes huiusmodi reliquias; Cyprianus enim lib. 4. epistola clarè dicit, peccata omnia passione purgari: & quòd non loquatur de culpis mortalibus, patet, quia ibidem dicit, sine caritate nec martyrium quidquam prodesse; quod ante Cyprianum docuerat beatus Paulus in priori epistola ad Corinthios, cap. 13. Itaque Ecclesia nunquam orat pro Martyribus, quia, vt Augustinus dicit serm. 17. de verbis Apostoli: *In iuria est orare pro Martyre, cuius nos debemus potius orationibus commendari.*

SECUNDVM probo; nam qui moriuntur inuiti, vel sine usu rationis, vt amentes & dormientes, & quos repentini casus opprimunt, non possunt ea morte vllò modo purgari, nam vel ipsa mors per se absolutè purgat, vel ratione alicuius voluntarij actus ipsam concomitantis. Non primum, quia mors secundum se est quid naturale, saltem post primum parentis peccatum; vnde communis est bonis & malis, imò hominibus & iumentis; at per naturalia, quæ necessariò eueniunt, non meremur, nec demeremur, nec possumus dissoluere debita voluntariè contracta; igitur si mors purgat, id fit ratione voluntarij actus concomitantis; at nos loquimur hoc loco de illis, qui sine vllò eiusmodi actu moriuntur.

Pra-

Præterea, videmus sæpe optimos viros pati mortem durissimam, & minus bonos leuissimam. at si in morte deberent purgari reliquæ peccatorum, necessariò contrarium fieri deberet.

TERTIVM probo, nam multi sunt, qui æquo animo mortem tolerant propter sua peccata, quorum patientia sine dubio iuvat ad satisfaciendum, sed vtrum æquiualeant debita contracta per peccata, nemo certò scire potest.

Præter hos errores fuit opinio Dominici à Soto in 4. sent. dist. 19. quæst. 3. art. 2. neminem in Purgatorio manere ad decem annos, & ratio eius est, quia si hîc in terris aliquibus pœnis breui tempore liberari possumus ab omni pœna, quare non multò citiùs in Purgatorio, cùm illæ pœnæ sint pœnæ in infinitum grauiores, & intensiores istis? Præterea, hîc sunt proluxæ pœnæ, quia non possunt esse multùm intensæ, nam subiectum destruerent; at post hanc vitam possunt esse intensissimæ, quia subiectum est incorruptibile: ergo credibile est, Deum illas animas ad gloriam anhelantes breuissimo tempore per intensissimas pœnas purgare. sed istæ rationes non concludunt.

AD PRIMAM dici potest, hîc esse tempus misericordiæ, illic iustitiæ.

AD SECUNDAM dico, Deum posse compensare extensionem intensione, sed nolle, alioqui sequeretur, animas non manere in Purgatorio ad vnam horam, quia potest Deus augendo intensiorem, redigere pœnas decem annorum ad vnam horam.

Præterea, repugnant huic sententiæ probatissimæ visiones Sanctorum. Scribit enim Beda lib. 5. hist. cap. 13. cuidam ostensas fuisse Purgatorij pœnas, dictumque illi esse, animas quæ in Purgatorio degunt, saluandas omnes in die iudicij, licet aliqua orationibus & eleemosynis viuentium, & præcipuè altaris sacrificio, iuuentur, vt etiam ante diem iudicij liberentur; vbi clarè indicat, aliquos iam defunctos vsque ad diem iudicij mansuros in Purgatorio. Similes visiones multas afferre possemus ex Dionysio Carthusiano, & ex aliis.

Repugnat etiam Ecclesiæ consuetudo, quæ anniuersaria sacra celebrat pro defunctis, etiam si constet eos ante centum vel ducentos annos esse mortuos, quod certè non fieret, si

Ecclesia crederet, non puniri animas ultra decem annos. Re-
igitur est incertissima, & non, nisi temerè, definiri potest.

CAPVT X.

Qualis sit Purgatorij pœna.

DE PŒNA Purgatorij quædam sunt certa, & quæ-
dam dubia. **P R I M O**, certum est, Purgatorij pœ-
nam non esse desperationem & metum Geher-
næ, vt Lutherus sentit; id enim iam refutatum est.

S E C V N D O, certum est etiam, vnam Purgatorij pœnam
esse carentiam diuinæ visionis; non enim possunt animæ illæ
non dolere, quòd videant se propter suas culpas impediri à
fruitione summi boni; quæ vocatur pœna damni.

Certum est **T E R T I O**, præter hanc pœnam esse etiam aliam
quam aliam pœnam, quam Theologi vocant pœnam sensus,
quæ consistit in aliquo dolore proueniente aliunde, quam
carentia visionis Dei; vt enim qui peccat, auertit se à summo
bono, & conuertit inordinatè ad creaturas, ita postea puniri
debet non solùm carentia summi boni, sed etiam afflictione
infiicta ab aliquo alio creato obiecto.

Certum est **Q V A R T O**, in Purgatorio, sicut etiam in infer-
no, esse pœnam ignis, siue iste ignis accipiatur propriè, siue
metaphoricè, & siue significet pœnam sensus, siue damni,
quidam volunt. Quòd enim aliquis ignis sit in Purgatorio
inferno, patet tum ex illis verbis B. Pauli 1. Cor. 3. *Saluus erit
quasi per ignem.* Et Matt. 25. *Ite in ignem æternum.* tum ex tes-
timoniis Patrum citatis in primo libro; omnes enim ignem
appellabant Purgatorij pœnam.

His certis positis, & in quibus omnes conueniunt, dubium
est. **P R I M O**; An ille ignis sit propriè dictus ignis, an meta-
phoricè? **S E C V N D O**, si sit propriè dictus, quomodo possit
agere in animas separatas? **T E R T I O**, à quibus ministrentur
istæ pœnæ, à Dæmonibus ne, an ab Angelis bonis, an per
se agant? **Q V A R T O**, an ista pœna sit maior om-
nibus pœnis huius vitæ?

